

EPT- verkoston vuosi 2019

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN
JÄRJESTÖVERKOSTO

Sisältö

Katsaus vuoteen 2019	2
Kansalaisvaikuttaminen	3
Edunvalvonta	5
Koulutus	8
Yhteiskehittäminen	10
Verkosto lukuina 2019	12

Katsaus vuoteen 2019

EPT-verkoston uusi strategia otettiin käyttöön vuonna 2019. Strategia on voimassa vuoteen 2022 ja siinä on neljä toimintakokonaisuutta; kansalaisvaikuttaminen, edunvalvonta, koulutus sekä yhteiskehittäminen.

Verkoston missiona on tehdä tuloksekasta ja puhuttelevaa ehkäisevää päihdetyötä ja visiona on yhteiskunta, jossa jokaisella on mahdollisuus elää omaa parasta mahdollista arkeaan.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston toiminta yhdistää 52 järjestöä, jotka ehkäisevät ja vähentävät päihdehaittoja. Verkostoon kuulumisen vahvistaa jäsenten osaamista ja asiantuntijuutta sekä lisää kehittämis- ja vaikuttamistyön laatua.

Koordinaatiossa työskentelee 4 henkilöä: yksikön päällikkö, asiantuntija, suunnittelija ja viestinnän asiantuntija. Työntekijät suunnittelevat, toteuttavat sekä kehittävät toimia yhdessä verkoston järjestöjen kanssa. Koordinaatioyksikön työ jakaantuu strategian mukaisesti neljään kokonaisuuteen: kansalaisviestintään, edunvalvontaan, koulutukseen sekä yhteiskehittämiseen. Näiden lisäksi vuonna 2019 kehittämiskohteena ovat verkoston uudet avaukset; turvallisuus ja yritys- ja yhteisöyhteistyö.

Verkostossa toimi 2019 4 työryhmää (koulutustyöryhmä, huumetyöryhmä, viestintätyöryhmä, Kaikkien kaupunki-työryhmä), sekä pujo (työryhmien puheenjohtajisto) ja järjestöjohtajat (kaikkien jäsenjärjestöjen toiminnanjohtajat). Verkoston jäsenet kokoontuivat vuoden aikana 50 kertaa.

Esimerkiksi mielipidekirjoitukset ovat yksi toiminnan näkyvä tuotos, ja niitä tuotettiin vuonna 2019 kaikkiaan 6 kappaletta. Lisäksi verkosto tuotti 13 koulutusta ja 6 yleisötapahtumaa, jotka tavoittivat 571 henkilöä. Näiden lisäksi järjestettiin Päihdepäivät, jotka tavoittivat 1200 päihdetyön ammattilaista, vapaaehtoista ja kokemusasiantuntijaa.

EPT-verkoston työryhmien kanssa suunniteltiin ja toteutettiin neljä omaa viestintäkampanjaa, jotka tavoittivat somessa satojatuhansia henkilöitä. Perinteisten medioiden lisäksi julkaistiin neljä podcast-lähetystä sekä 14 videota. Koordinaatioyksikkö tuki myös järjestöjen omia kampanjoita kuten Paloturvallisuusviikkoa ja Palovaroitimien jakokampanjaa, Pysy pystyssä -kampanjaa, Tapaturmapäivää, Asunnottomien yöitä ja C-hepatiittiverkoston toimintaa.

Vaikuttamistyön osalta vuonna 2019 keskityttiin eduskuntavaaleihin sekä hallitusohjelmavaikuttamiseen. Ohjelman julkaisemisen jälkeen verkostossa laadittiin 12 lausuntoa ja taustaselvitystä. Verkoston järjestöt osallistuivat antamalla omia kannanottojaan, joita voitiin käyttää yhteisissä lausunnoissa. Vaikuttamistyön tueksi tuotettiin myös materiaalia toimittajille; viestintätyöryhmä yhdessä huumetyöryhmän kanssa suunnitteli ja toteutti päihtyneiden henkilöiden haastattelemista koskevan ohjeistuksen sekä eettisesti kestävien huumetermien listan.

Kansalaisvaikuttaminen

Ihmiset motivoituvat oman ja lähiyhteisönsä hyvinvoinnin vaalimisesta.

Tipattoman tammikuun teemana oli itsensä palkitseminen alkoholilla esimerkiksi pienten kotitöiden tai muiden arjen askarreiden jälkeen.

Kampanjassa muistutettiin siitä, miten paljon alkoholia käyttää, jos juo esimerkiksi lasillisen viiniä päivässä. Kampanjalla oli kolme uutta yhteistyökumppania: Suun terveydenhoidon ammattiliitto STAL, Työeläkeyhtiö ELO sekä HUS. Muita kumppaneita olivat THL, SPEK, AVI:t sekä EPT-verkoston järjestöt.

Yhteistyökumppanit jakoivat kampanjamateriaaleja kanavissaan sekä osallistuiivat Tipattoman sisällöntuotantoon (mm. blogit). Kirjailija Ani Kellomäki tuotti Tipattoman käyttöön 4 podcastia ja blogin. Podcastit saivat kuukauden aikana 1000 kuuntelua.

Tipaton jalkautui HUS Meilahden tornisairaalaan 3.1. ständille, jolla kohdattiin Tipattomasta kiinnostuneita kansalaisia. Kantar TNS -gallupin tulosten mukaan (n. 1000) Tipatonta vietti vuonna 2019 13 prosenttia alkoholia käyttävistä kansalaisista. Luku kääntyi nousuun muutaman

vuoden laskun jälkeen. Tipattoman tiedotteet (3 kpl) saivat 166 mediaosumaa.

Ei tuomita-kampanjan toteuttamistapa vaihtuu vuosittain ja sen tavoitteena on vähentää päihteitä käyttäviin ihmisiin kohdistuvaa stigmaa lisäämällä keskustelua aiheesta. Keväällä 2019 järjestettiin yhteistyössä Mental Beauty Recordsin kanssa biisikilpailu #sevoisitollasinä. Kampanja huipentui Maailma kylässä festivaaliin, jossa julkistettiin kampanjan voittaja. Kisan voitti Jussi Perälän, Jaakko Linnovaaran ja Paula Turkkilan kappale Myrkkyä veressä, jonka esitti Kirsikka Kurvi. Kappaleen videota katsottiin Youtubessa 2600 kertaa.

Ehkäisevän päihdetyön viikon teemana oli kannabis. Teemaviikolla käsiteltiin kannabikseen liittyviä myyttejä ja kerrottiin faktatietoa kannabiksesta ja sen haitoista. Viestinnässä tuotiin esiin kannabiksen käytön haittoja, jotka olivat julkisessa keskustelussa jäämässä taka-alalle. Teemaviikon verkkosivuille (6300 yksittäistä kävijää) koottiin materiaalia, jota nuorten kanssa

työskentelevät voivat käyttää puhuessaan päihteistä. Pääyhteistyökumppanina toimi Kannabishanke ja viestintäkumppaneina Liikenneturva, THL, YTHS, Nyyti ry, Talentia, Vahvistamo ja Kupla. EPT-viikon tiedote sai 36 mediaosumaa, parhaiten teemaviikko näkyi paikallisissa lehdissä. Teemasta kirjoitettu mielipidekirjoitus julkaistiin Aamulehdessä.

Verkosto osallistui Asunnottomien yön viestintään sekä tuotti naisten asunnottomuudesta kantaaottavan esityksen ja videon ”Varjojen naiset”, jonka esitti Jonna Nurmela, eli Nihkee Akka (545 katsomiskertaa). Videosta tehtiin myös neljä lyhyttä versiota. Asunnottomien yön toimia suunniteltiin Huumetyöryhmässä.

Edunvalvonta

Lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä tukevat terveyttä ja hyvinvointia edistäviä valintoja ja ehkäisevää päihdetyötä.

EPT-verkostossa valmistauduttiin hyvin kevään 2019 vaaleihin. Verkoston järjestöjen vaalityöryhmässä muotoiltiin eduskuntavaaliteesien lisäksi maakuntavaalimateriaalia, vaikka vaaleja ei lopulta tullut. Puolueita ja kansanedustajia lähestyttiin uutiskirjeillä ja sähköposteilla, sekä tavattiin Vihreän eduskuntaryhmän edustaja. Suurin osa tapaamisista on toteutettu jo edellisvuonna. Verkoston jäsenten blogeja ja mielipidekirjoituksia vaaliteemoista julkaistiin mediassa ja verkoston blogeissa. Kristillisdemokraatit, SDP, Kokoomus ja Keskusta ottivat vaaliohjelmiinsa EPT-verkoston ajamia asioita.

Hallitusohjelmaan kirjattiin lopulta kolme verkoston ajamaa suoraa tavoitetta: päihdestrategian laatiminen, huumehoidon parantaminen sekä tupakan ja alkoholin veronkiristykset. Vaaliteemojen sekä huumetyöryhmän muotoileman 10 syytä uudistaa huumestrategia -listan perusteella muotoiltiin verkoston näkemys huumeepoliittisista linjauksista hallituskaudelle 2019–2023. Linjaukset esiteltiin kesäkuussa STM:n ja THL:n

järjestöille tarkoitetussa kuulemistilaisuudessa. Verkoston asiantuntijan koostamaa Huumeiden käyttöhuoneet hyödyt ja haasteet pyydettiin Helsingin kaupunginkanslian turvallisuus- ja valmiusyksikön asiantuntijalle taustamateriaaliaksi valvotun huumeiden käyttötilan selvitystyöryhmälle. Aiheesta jatkettiin keskustelua SuomiAreenan keskustelutilaisuudessa sekä sen jälkeen järjestetyllä kutsuvieraslounaalla. SuomiAreenan valmisteluissa mukana oli neljä verkoston järjestöä.

Syyskaudella verkosto valmisteli ennätyksellisen monta lausuntoa ja kannanottoa. Mielenterveysstrategiaan vaikutettiin lausunnon lisäksi verkoston omalla kirjelmällä, joka toi esiin huolen päihdesisältöjen puutteesta mielenterveysstrategiassa. Kirjelmä lähetettiin keskeisten sosiaalialan hallitusneuvottelijoiden lisäksi strategiaa valmistelevalle työryhmälle. Valtakunnallisesta nuorisopoliittisesta ohjelmasta annetussa lausunnossa ilmaistiin huoli siitä, etteivät päihteen näy ohjelmassa tarpeeksi ja ettei

päihde- ja mielenterveysasioille ehdotettu osaamiskeskusta. Vahvistettuun ohjelmaan tuli lopulta lisää päihdesisältöä. SOSTE:n toiveesta verkosto lausui tulevaisuuden sote-keskusten kehittämishankkeiden valtioavustuksista. Lausunnossa korostettiin rahoituksen tarvetta ehkäisevän päihdetyön kehittämiseen varsinkin alueilla, jossa sitä tukevia rakenteita ei ole. Verkosto lausui myös Sisäministeriön Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmasta sekä otti kantaa tupakkaveron korotukseen liittyen. Verkosto puolsi veronkorotusta portaittain sekä korosti sitä, että kaikkia nikotiinituotteita tulisi verottaa samalla tavalla. Verkosto otti tiedotteen muodossa myös kantaa alkoholin veronkorotuksesta luopumiseen hallituskauden alussa. Verkosto kannusti hallitusta nostamaan veroa hallitusohjelman kirjausten mukaisesti.

Islannin malliin otettiin kantaa yhdessä EHYT ry:n kanssa. Kannanotossa toivottiin ehkäisevän päihdetyön sisältöjä Islannin mallin suomalaiseseen sovellukseen sekä panostusta vanhempien tukeen ja tietohjaamiseen. Hallitusohjelmassa mainittuun päihdestrategian valmistelutyöhön valmistauduttiin tekemällä kysely EPT-verkoston ja PÄIVYT:in järjestöille sekä asiantuntijoille (26 vastaajaa). Pyyntö valmistelutyöstä tuli perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiurulta.

Vastauksien perusteella koottiin suuntaviivoja päihdestrategialle. Kattavan kyselyn perustella hahmoteltiin kaksi keskeistä kehittämiskohdetta: ehkäisevän päihdetyön toimintaresurssit tulee nostaa lain vaatimalle tasolle ja päihdehoidossa on pyrittävä ihmislähtöisyyteen ja integraatioon. Koonti luovutettiin STM:n strategiaa valmisteleville virkamiehille.

Alkoholituotteiden etikettien kattavuuteen pyrittiin vaikuttamaan EU-tasolla nostamalla asiaa esiin eurovaaleissa sekä järjestämällä EUROKARE:n kanssa yhteinen seminaari. Yhteistyössä valmisteltiin kansainvälinen huippuseminaari RightToKnow – International Conference on Alcohol Labeling, joka pääsi osaksi Suomen EU-puheenjohtajuuskauden oheisohjelmaa. Seminaariin osallistui 98 vierasta useasta eri maasta ja puhujina olivat mm. viinin, panimotuotteiden sekä vahvojen alkoholien tuottajien kattojärjestöjen puheenjohtajat, Euroopan lääkäreiden kattojärjestön puheenjohtaja sekä EU-komission edustaja. Suomalaisia puhujia olivat Maa- ja metsätalousministeriön elintarviketurvallisuusosaston päällikkö Sebastian Hjelm sekä Kuluttajaliiton pääsihteeri Juha Beurling-Pomoell.

Samalla viikolla järjestettiin NordANin ja EHYT ry:n kanssa NordAN2019-konferenssi. Konferenssi oli myös yksi Suomen EU-puheenjohtajuuskauden virallisista oheistapahtumista. Tapahtumaan osallistui 100 kokousvierasta 11 maasta. Alustuksista vastasivat mm. terveyskomissaari Andriukaitis, WHO, Viron ex-ministeri, mp Ossinovski, Victorian yliopiston professori Stockwell ja Helsingin yliopiston professori Hiilamo.

64 prosenttia alkoholia käyttävistä suomalaisista on sitä mieltä, että alkoholijuomien etiketeissä ja pakkauksissa pitäisi olla samanlaiset tuotetiedot kuin elintarvikkeissa

KANTAR TNS GALLUP 2018

#OIKEUSTIETÄÄ
#RIGHTTOKNOW

"Kun kuluttaja ostaa pullon punaviiniä, hän ei todennäköisesti tiedä mitä se sisältää. Jos hän lisäksi ostaa juustoa ja leipää, niistä vuorostaan löytyy tarkat tuotesisältötiedot. Tämä on ristiriitaista."

JUHA BEURLING-POMOELL
PÄÄSIHTEERI
KULUTTAJALIITTO

#OIKEUSTIETÄÄ
#RIGHTTOKNOW

Koulutus

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten sekä päättäjien tieto ja ymmärrys päihdehaitoista sekä ehkäisevästä työstä vahvistuu.

Päihdepäivät järjestettiin Helsingin Kulttuuritalolla 8.–9.5. teemalla lapset ja läheiset. Tapahtuman yhteistyökumppaneina toimivat Tukikohta ry ja Barnavårdsföreningen i Finland rf. Kahden päivän aikana tapahtumassa vieraili yhteensä 1200 ihmistä ja seminaarilippuja myytiin 547 kappaletta. Tapahtuman avasivat Marttaliiton toiminnanjohtaja Marianne Heikkilä sekä ihmisoikeusaktivisti ja huume-politiikan asiantuntija Lisa Sánchez Mexicosta. Muita tapahtuman puhujia olivat mm. päihdelääketieteen apulaisprofessori Solja Niemelä, sosiaalipolitiikan professori Heikki Hiilamo, seksuaaliterapeutti Elina Tanskanen sekä Duudsonit Jarno ”Jarppi” Leppälä ja Hannu-Pekka ”HP” Parviainen.

Seminaareja valmisteltiin 28 kappaletta. Niistä 11 oli EPT-verkoston järjestöjen toteuttamia. EPT-verkoston huume-työryhmällä oli oma seminaari aiheesta Suomen malli. Maksullisten seminaarien lisäksi ohjelmassa oli kaksi yleistä seminaaria (alku- ja loppuseminaari), sekä ensimmäistä kertaa järjestetty Päihdepäivien maksuton iltaseminaari Kohtaamisia

(80 hlö). Kohtaamisia-seminaari ei ensimmäisenä vuonna saavuttanut kävijätavoitetta, mutta seminaarin sisältö sai erittäin hyvää palautetta. Päihdepäivien osatapahtuma ”Keilataan yhdessä” jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi.

Verkoston viestintä- ja huume-työryhmät toteuttivat toimittajille 4.11. Päihdeitä käyttävän ihmisen haastattelu -koulutuksen. Koulutukseen osallistui 20 toimittajaa. Koulutuksen perusteella työryhmät toteuttivat yhdessä asiantuntijoiden (mm. Anja Snellman) kanssa huoneentaulut huumeaiheisiin liittyvistä termeistä sekä päihdeitä käyttävien ihmisten haastattelemisesta. Tauluista on paino- sekä verkkoversiot. Marraskuussa viestintätyöryhmä suunnitteli ja toteutti Saavutettavat verkkosivut ja some -koulutuksen järjestöjen viestintäosaajille. Koulutus oli täynnä (31 osallistujaa).

Yhteiskehittäminen

Ajankohtaiset haasteet ja tarpeet muuttuvat ratkaisuiksi ja yhteiseksi toiminnaksi.

Verkostolle valittiin uusi puheenjohtaja loppuvuodesta 2019.

Puheenjohtajavalinta tehtiin äänestäen ja jokaisella järjestöllä oli yksi ääni.

Ehdokkaita oli YAD ry:stä, Vanhempainliitosta, Kalliolan Settlementistä sekä Kirkkopalveluista.

Puheenjohtajaksi valittiin Vanhempainliiton toiminnanjohtaja Ulla Siimes, jonka kautta verkoston osaaminen päihdekasvatuksesta ja vanhempien tuesta vahvistuu entisestään.

Verkosto kasvoi vuoden 2019 aikana 52:n järjestöön. Verkostossa toimi neljä työryhmää: viestintä-, koulutus, huume- ja Kaikkien kaupunki -työryhmät. Lastensuojelutyöryhmä oli tauolla vuonna 2019

henkilöstömuutosten takia. Verkoston järjestöt tapasivat toisiaan yhteensä 47:ssä eri kokouksessa ja osallistujia oli yli 300. Yhdessä järjestöjen asiantuntijoiden kanssa verkoston verkkosivuille tuotettiin erittäin paljon sisältöä. Sivuille lisättiin 11 blogia ja 15 verkkoartikkelia. Viestintä on vahvistunut verkostossa jatkuvasti ja aiheet kiinnostavat myös mediaa.

Kiinnostus näkyy esimerkiksi mielipidekirjoitusten läpimenossa,

sillä vuonna 2019 verkoston mielipidekirjoituksia julkaistiin lehdissä yhteensä 6 kappaletta.

Ehkäisevän päihdetyön verkoston toimintaa ja viestintää on aktiivisesti kehitetty etsimällä uusia yhteistyökumppaneita ja toiminta-areenoita. Verkosto on vahvistanut läsnäoloaan erityisesti

turvallisuusaiheissa. Verkosto pilotoi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK:in ja Tukikohta ry:n kanssa palovaroittimen jakohanketta, jossa jaettiin palovaroittimia ja annettiin käyttöopastusta asumisyksiköissä ja kohtaamispaikoissa. Tammikuussa verkoston hallinnoima toimintamalli Kaupunki kuuluu kaikille – miten suhtautua päihteitä käyttäviin ihmisiin? lähettiin

Rikoksentorjuntaneuvostolle arvioitavaksi ja se pääsi Rikostorjunnan mahdollisuudet lähiympäristön turvallisuuden parantamisessa julkaisuun. Malli mainittiin myös Sisäministeriön kansallisia linjauksia kokoavassa julkaisussa.

Kaikkien kaupunki -kampanja, joka pilotoitiin Helsingin joukkoliikenteessä 2018, sai jatkoa Turun joukkoliikenne Fölinissä sekä Helsingin keskustakirjasto Oodissa. Molempiin kampanjoihin liittyi henkilökunnan kouluttaminen päihtyneiden ihmisten kohtaamisessa sekä asiakaskampanja, jossa kerättiin kokemuksia ja tarinoita. Kertomuksista tehtiin sanataidetta, joka esitettiin yleisölle ja josta tehtiin videot. Runoilija Samppa Variksen runo: Haluan pudota taivaalta sai somekampanjan ja runotapahtuman ohella lisää kuulijoita, kun se esitettiin Ylen ykkösellä Tämän runon haluaisin kuulla -ohjelmassa, jonka teemana oli runous, joka muuttaa maailmaa (2015 kuuntelukertaa).

Kaikkien kaupunki -kampanjan tarkoituksena oli lisätä turvallisuuden tunnetta kaupunkiympäristössä, herättää keskustelua päihteitä käyttävien ihmisten kokemasta syrjinnästä ja kouluttaa eri alojen ammattilaisia yhdessä kokemusasiantuntijan kanssa. Samaa teemaan liittyy Kaupunki kuuluu kaikille -toimintamalli, joka on tarkoitettu alakoululaisille. Toimintamalli on pilotoitu Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla, ja sen edistäminen kuuluu nykyään EPT-verkostolle. Malliin kuuluu turvallisuuteen liittyvä video lapsille sekä turvaohjeita aikuisille.

Yksikössä valmisteltiin STEAlle hankehakemus Somalin- ja arabiankielisten perheiden tukemiseen nuorten päihde- ja rahapelihaittojen ehkäisemiseksi (2020–2022). Hakuprosessissa oli mukana viisi maahanmuuttajataustaista järjestöä aiesopimuksin, ja hanke sai rahoituspäätöksen joulukuussa. Hankkeessa tulee olemaan yhtymäkohtia verkoston työhön esimerkiksi järjestöjen välistä yhteistyötä kehittämällä. Keväällä 2019 aloitettiin myös suunnittelu Taideyliopistojen kanssa mahdolliselle hankeyhteistyölle.

Verkosto lukuina 2019

Verkoston järjestöt	52
Verkoston työryhmät	4
Verkoston sisäiset kokoukset	50
Osallistujat	333
Koulutukset ja seminaarit	14
Osallistujat	1636
Yleisötilaisuudet	6
Osallistujat	135
Tiedotteet	18
Mediaosumat	216
Julkaistut mielipidekirjoitukset	6
Lausunnot	6
Materiaalia päättäjille ja toimittajille	6
Videoita (YouTube)	14
Videoiden katsomiskerrat	4270
Verkkosivun kävijät	21 000
Facebook-tavoitettavuus	239 215
Twittien näyttökerrat	356 000
TV-spotit (YLE)	10
Katsomiskerrat	1 500 000